

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Auer, J., Järveläinen, T. & Kärki, M. (7.6.2018). Kanadalainen karjahuutokaupakulttuuri. ePooki: asiantuntijablogi.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201901212636>

ePooki asiantuntijablogi

Kanadalainen karjahuutokauppakulttuuri

Auer Jaana, Järveläinen Titta, Kärki Maarit
Julkaistu 7.6.2018

Kanadassa karjahuutokauppa on olennainen osa tilojen toimintaa ja sillä on pitkät perinteet. Emolehmätilat, loppukasvattamo ja eläinhuutokaupat ovat esimerkkejä vierailukohteista OmaNauta-hankkeen opintomatkalta Kanadaan 21.11.2017–1.12.2017.

Emolehmätilat myyvät vasikat vieroituksen jälkeen karjahuutokaupassa tai kasvattavat niitä vielä talven yli ja myyvät sitten nämä vuoden ikäiset suoraan loppukasvattamoon. Lännen maidontuotantotiloilta sonnivasikat kuohitaan ja myydään kasvattamoon. Toinen vaihtoehto lypsyrotuisille sonnivasikoille on teurastaa ne vasikkana, jolloin eläimestä saadaan vasikanlihaa markkinoille. Idässä on enemmän maitotiloja ja siellä sonnivasikat pääsääntöisesti menevät vasikanlihaksi. Loppukasvattamoissa teuraspainotavoite on sonneilla 400–450 kg.

Teurastamot omistavat eläimistä alle 5 %. Usein loppukasvattamoissa sijoittajat omistavat eläimet, sillä kasvattamot on perustettu sijoitustarkoituksessa. Osassa loppukasvattamoja emolehmätilalliset ja loppukasvattajat omistavat eläimet yhdessä. Custom feeding -tuotannossa eläimen omistus säilyi emolehmätilallisella ja hän kasvatuttaa vieroitettuja vasikat kasvattamoissa teurasikänsä asti samaan tyyliin kuin Suomessa toimii rahtikasvatus.

Eläimillä on korvamerkki jäljitettävyyden takaamiseksi. Kanadassa eläinten rekisteröintitiedot käsitellään tällä hetkellä vielä paperien avulla, mutta sähköinen järjestelmä on tulossa. Samoin eläinten jäljitettävyyttä niiden siirtyessä tilalta toiselle ollaan kehittämässä. Suomessa eläinten liikkuvuus on onnistuttu laatimaan läpinäkyväksi tehokkaan rekisteröinnin ja sähköisten järjestelmien avulla.

[Peak Dot Ranch Ltd.](#)

Peak Dot Ranch (kuva 1) on kahden veljeksien omistama perheyhtiö, joka on 40 vuoden ajan jalostanut mustaa angusta. Tilalla on 1 000 emolehmää ja 4 800 hehtaaria peltoa, josta 400 hehtaaria on ohralla ja maissilla, 1 400 hehtaaria viljeltyä nurmea ja loput luonnonlaidunta. Tila toimii hyvin omavaraisesti: rehut eläimille tuotetaan itse, eläimet myydään omassa huutokaupassa uudessa huutokauppahallissa ja markkinointimateriaali tehdään itse. Tila järjestää kaksi sonnihuutokauppaa vuodessa huhtikuussa ja joulukuussa. Vuosittain myydään noin 350 siitossonnaa. Lisäksi myydään emoja, alkioita ja spermaa.

Sonnien hinnat huutokaupassa vaihtelevat 4 000–8 000 €/kpl. Jos sonni karsitaan iän, rakenteen tai luonteen vuoksi ja se myydään lihantuotantoon, hinta on vain 850–1 000 €/kpl. Summat ovat suurin

piirtein samat kuin Suomessa pihvivasikalla. Hiehot myydään astuttamattomina astutusikäisinä ja ne poikivat 2-vuotiaana.

KUVA 1. Peak Dot Ranch Ltd:n huutokauppahalli

Poikimiset alkavat tammikuussa ja lehmät poikivat sisälle vain, kun pakkasta on yli -20 astetta. Kun vasikka on kuiva, se laitetaan emonsa kanssa tuulensuojilla varustettuun ulkotarhaan. Emot lajitellaan odotetun poikimapäivän mukaan. Poikimisia on 10–15 vuorokaudessa ja poikimisia valvotaan, jotta vasikat eivät sekaannu keskenään. Vasikka punnitaan ja merkitään vuorokauden sisällä poikimisesta. Vasikointitilassa on lämmittimet ja tilaa 100 emolle.

Kaikki emot keinosiemennetään kerran, ja laitetaan sen jälkeen sonnin kanssa laitumelle. Vasikalle tehdään DNA-testi isän varmistamiseksi. Jalostuksessa tavoitellaan hyviä emo-ominaisuuksia. Tavoitteena on helpot poikimiset ja vasikoiden hyvä kasvu vieroitukseen. Ihanteena pidetään tasalaatuisia eläimiä, joiden aikuiskoko on kuitenkin maltillinen. Jalostuksessa on kiinnitetty huomiota myös hyvään utarerakenteeseen ja jalkojen rakenteeseen. Emojen tulisi olla rungoltaan laajoja, jotta pystyvät syömään paljon karkeaa rehua. Vetimien tulisi olla pienet eli noin peukalon vahvuiset.

Buffalo Plains Cattle Company

Tila on neljän omistajan loppukasvattamoyritys (feedlot)(kuva 2). Eläimiä tilalla on 25 000–26 000 kappaletta ja peltoa 8000 hehtaaria kahdessa eri paikassa. Syyskuusta joulukuuhun eläimiä tulee päivittäin karjahuutokaupoista eri puolilta maata. Eläimet tulevat loppukasvatukseen joko heti vieroituksen jälkeen tai noin vuoden ikäisinä laitumilla välikasvatettuina teineinä. Vieroituksesta teuraaksi loppukasvatus kestää 280 päivää ja vuosikkaiden loppukasvatus 90 päivää. Teuraaksi laitettaessa eläimet ovat 16-18 kuukauden ikäisiä ja teuraspaino 370–450 kg. Teurasprosentti on noin 60 %. Eläinten elopaino teurastettaessa noin 750 kg. Teurastamo on Albertassa, jonne on noin 6 tunnin ajomatka. Vieroitettujen vasikoiden kuolleisuus on 1,5 % ja vuosikkaiden 1 %. Kuolleisuus pidetään tavoitteellisesti alhaalla, koska eläimiä ei ole vara menettää.

KUVA 2. Buffalo Plains Cattle Co.

Loppukasvatus tapahtuu aitauksissa ulkona. Karsinan koko on 65 x 70 metriä ja sitä kiertää noin 2 metriä korkeat lautaseinät kolmelta sivulta jotka antavat eläimille tuulensuojan. Yhdellä sivulla on betoninen ruokintakaukalo. Karsinoita on tilalla 100 kappaletta ja kussakin karsinassa on 250–260 eläintä. Karsinarivit ovat vastakkain ja välissä on hoitokäytävä, josta ruokinta ja eläinten tarkkailu sekä siirtely tapahtuvat. Karsinoissa on lämmitetyt juoma-altaat. Tilalla on sähkökatkoksia varten varageneraattori, joka käynnistyy automaattisesti 2 minuutin kuluttua sähkökatkoksesta. Tällä tavoin varmistetaan etteivät vesilinjat pääse koskaan jäätymään.

Rehu jaetaan apevaunulla kaukaloihin päivittäin. Apeseoksessa on ohraa, pellavaa, maissisäilörehua, olkea ja kivennäisiä. Viljan osuutta seoksessa nostetaan alun 20 %:sta tuorepainosta 76 %:iin loppuvaiheessa. Tasoa nostetaan kasvun mukaan. Hidaskasvuisille eläimille tasoa nostetaan hitaammin kuin nopeasti kasvaville. Rehukustannus on suurin kustannuserä loppukasvatuksessa. Eläinten päiväkasvu bruttokasvuna on noin 1 575 g/pv vieroituksesta teuraaksi ja vuosikailla yli 1 800 g/pv. Ruokinta-alueella on betonialusta ja lantaa poistetaan tältä alueelta kerran viikossa. Makuualueelle lisätään kaksi paalia olkea kaksi kertaa viikossa. Koko karsina puhdistetaan kerran vuodessa. Kuivalanta kompostoidaan ja nesteet kerätään lantalaguuniin putkistoa pitkin. Lanta käytetään maissin lannoitukseen.

Kun eläimet tulevat kasvattamoon ne ryhmitellään niin, että samanikäiset ja samankokoiset menevät samaan karsinaan. Hiehot muodostavat omia ryhmiä. Kasvattamoon tulevat eläimet käsitellään niiden saapuessa (kuva 3). Käsittelyssä eläimelle laitetaan tilan oma korvamerkki, eläin punnitaan ja rokotetaan mm. hengitystietulehduksia ja IBR-tautia vastaan, sekä annetaan loislääke. Lisäksi sarvet ja sonnien kivekset poistetaan. Tällä tilalla käytetään kivunlievitystä. Eläimille laitetaan korviin hormoni-implantti kompensoimaan kastroinnin aiheuttamaa hormonitason laskua. Hormoni-implantti lisää kasvutehoa ja parantaa rehuhyötysuhdetta. Eläimen tiedot tallennetaan sähköiseen järjestelmään. Eläin käsitellään kolme kertaa kasvatuskautensa aikana, sillä hormonin ja rokotuksen vaikutus kestää vain kaksi kuukautta. Lisäksi ruokinnassa käytetään pötsintoimintaa tehostavaa rehun lisäainetta Rumensinia, joka voidaan luokitella antibiootiksi.

KUVA 3. Tilan käsittelypaikka

Tilalla on 20 työntekijää, jotka tekevät 11 päivää putkeen töitä ja pitävät sitten 3 päivää vapaata. Päivittäin töissä on 12 työntekijää. Cowboy'n palkka on 16,6 €/tunti ja työpäivän pituus on 10 tuntia. Yhtenä ongelmana tuotannossa on hyvien työntekijöiden saaminen.

20.-25.11.2017 Canadian Western Agribition, Regina Saskatchewan

CWA (Canadian Western Agribition) on yksi Pohjois-Amerikan suurimmista näyttelyistä. Näyttely järjestetään vuosittain Reginassa. Se on Kanadan suurin pihvikarjanäyttely ja vuosittain siellä nähdään 1 500–2 000 nautaeläintä (kuva 4). Näyttelyssä käy noin 125 000 vierasta, yli 1 200 ulkomaista vierasta 75 maasta ja 450 näytteilleasettajaa (kuva 5). Vuonna 2017 oli edustettuna 11 nautarotua. Lisäksi näyttelyssä on mukana hevosia, biisoneita, lampaista ja vuohia. Maidontuotantoa edusti kymmenkunta holsteinlehmää, joita lypsettiin ohjelman mukaisesti ”lypsydemonstraatioissa”. Silloin kerrottiin myös lypsytapahtumasta, lehmien hoitamisesta, ruokinnasta ja vastailtiin yleisön kysymyksiin.

KUVA 4. Näyttelyssä eläinten jalat ohjataan kepin avulla oikeaan asentoon, jotta selkä- ja jalkalinjat saataisiin näyttämään mahdollisimman edustavalta

Näyttelystä löytyi myös konehallit, luentoja, paikallista kulttuuria, ruokaa ja markkinatorit. Brandt Centre -areenalla oli näyttelyn ajan esityksiä ja kilpailuja, muun muassa paimenkoirat kuljettivat lammasmaa, kuuluisa hevoskuiskaaja esiintyi ja tietenkin erittäin suosittu pro-rodeo.

KUVA 5. Eläinten trimmausta näyttelyä varten

Lauantai-iltana järjestettiin loppunäytös eli RBC Beef Supreme Challenge (kuva 6). Tässä kilpailivat Pohjois-Amerikan 16 alueellisen karjanäyttelyn Grand Championit eli voittajat kahdessa sarjassa, sonnit ja lehmät. Kisassa ovat mukana kaikki rodut yhdessä. Tuomareina toimii viisi arvostettua karjankasvattaja, jotka julkaistaan vasta heidän saapuessa kehään. Kilpailu on hyvin arvostettu tilojen keskuudessa ja kamppailu voitosta on kovaa.

KUVA 6. Beef Supreme Challenge –kilpailu, jossa 10 parasta eläintä pääsi loppukilpailuun sekä sonnien että lehmien sarjoissa

Näyttelyssä on panostettu kansainvälisiin vieraisiin ja heitä varten on oma kansainvälinen bisneskeskus, jossa voi käydä keskusteluja, pitää taukoa tai katsoa kehässä olevia eläimiä. Tiistai-iltana järjestettiin kansainvälisille vieraille tervetulo-tilaisuus Casinolla.

[Saskatoon Livestock Sales, Auction Market](#)

Karjahuutokaupassa myydään vuosittain 100 000 eläintä. Myynnistä 70 % tapahtuu syys-joulukuun aikana. Eläimiä tuodaan noin 350 kilometrin säteeltä huutokauppaan. Eläimet ostetaan kasvattamoihin tai teurastamoihin ympäri Kanadaa. Brand inspector tarkastaa ennen huutokauppaa, että eläimet on merkitty oikealle omistajalle. Eläimet luokitellaan koon ja sukupuolen mukaan myyntiä varten. Eläimet tulevat myyntirinkiin (kuva 7) yksittäin tai useamman eläimen ryhmissä. Ringissä on lattiassa vaaka. Ostajat ovat eturivissä ja tekevät huutoja käsimerkein. Kun meklari on sulkenut kaupan, valotaululle tulee hinta- ja ostajatiedot. Ostaja maksaa eläimet samana päivänä ennen kuin saa eläimet haltuunsa. Huutokauppa on reilua, avointa kauppaa. SLS työllistää 35 työntekijää. Huutokauppoja on 2–3 päivänä viikossa. Myyntipalkkio on vasikalla 13 €/eläin, härällä 23 € ja lehmällä 13–20 €. Yrityksellä on kolme omistajaa. Vierailupäivän huutokaupassa härän hinta oli esimerkiksi 315–360 kg painavalla eläimellä 2,94 €/kg eli 330 kiloa painava eläin maksoi 970 €.

KUVA 7. Huutokaupparinki

Jaana Auer

Titta Järveläinen, projektisuunnittelija, Oulun ammattikorkeakoulu

Maarit Kärki

VALOKUVAT: Jaana ja Tuomo Auer, Maarit Kärki ja OmaNauta-hankkeen matkalla olleet yrittäjät

Julkaisun pysyvä osoite:

<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201901212636>